

გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია

მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაცია

ტურიზმის გლობალური ეთიკის კოდექსი

დამტკიცებულია A/RES/406(XIII) რეზოლუციით, მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის World Tourism Organisation WTO გენერალური ასამბლეის მე-13 სესიაზე (ქ. სანტიაგო, ჩილე, 1999 წლის 1 ოქტომბერი).

პრეამბულა

ჩვენ, მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის წევრები (WTO), მსოფლიო ტურისტული ინდუსტრიის წარმომადგენლები, სახელმწიფოების, ტერიტორიების, ბიზნესის, უწყებებისა და სამთავრობო ორგანოების დელეგატები, შეკრებილნი გენერალურ ასამბლეაზე სანტიაგოში (ჩილე), დღეს, 1999 წლის 1 ოქტომბერს,

ვეთანხმებით მიზნებს, რომლებიც მოცემულია მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის WTO-ს წესდების მე-3 მუხლში, და ვაცნობიერებთ რა ამ ორგანიზაციის „გადამწვევტ და წამყვან“ როლს, აღიარებულს გაერთიანებული ერების გენერალური ასამბლეის მიერ, ტურიზმის წინ წაწევისა და განვითარებაში, იმ განზრახვით, რომ თავისი წვლილი შეიტანოს ეკონომიკის განვითარებაში, საერთაშორისო ურთიერთგაგების, მშვიდობის, კეთილდღეობისა და უფლებების საყოველთაო პატივისცემისა, და ყველა ადამიანის ძირითადი თავისუფლებების დაცვის საქმეში, განურჩევლად რასისა, კანის ფერისა, ენისა და რელიგიისა,

ღრმად გვწამს, რომ პირდაპირი, სპონტანური და ძალდაუტანებელი კონტაქტები, რომლებიც ხორციელდება განსხვავებული კულტურისა და ცხოვრების წესის მქონე მამაკაცებსა და ქალებს შორის, ტურიზმი არის ჩვენი პლანეტის ხალხებს შორის მშვიდობის და მეგობრობის განმტკიცებისა და ურთიერთგაგების უზრუნველყოფის მძლავრი ფაქტორი,

ვიცავთ რა, გარემოს დაცვის, ეკონომიკის განვითარებისა და სიღატაკის წინააღმდეგ ბრძოლის მდგრადობაზე დაფუძნებულ შეთანხმებას, როგორც ეს შემუშავებულია 1992 წელს, რიო-დე-ჟანეიროში, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის უმაღლესი დონის შეხვედრის – „დედამიწის სამიტის“

ფარგლებში და რომლის საფუძველზედაც ის შევიდა ამ დღისათვის მიღებულ დღის წესრიგში 21.,

ვითვალისწინებთ რა, რეკრეაციული, საქმიანი, კულტურული, რელიგიური, გაჯანსაღების მიზნით ტურისტული საქმიანობის სწრაფ და მუდმივ ზრდას, როგორც წარსულში, ასევე წინასწარი პროგნოზით მომავალში, და მის დადებით და უარყოფით ზეგავლენას, როგორც მიმდები, ასევე გამყვანი ქვეყნების გარემოზე, ეკონომიკაზე, საზოგადოებაზე, ადგილობრივ თემებსა და აბორიგენულ მოსახლეობაზე, ასევე საერთაშორისო ურთიერთობასა და ვაჭრობაზე,

მიზნად ვისახავთ, საპასუხისმგებლო, მდგრადი და საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობას, პლანეტის ყველა ადამიანის უფლებების რეალიზაციის ფარგლებში, თავისუფალი დროის დასვენებისა და მოგზაურობისათვის გამოყენებას და პატივს ვცემთ ყველა ხალხების საზოგადოებრივ არჩევანს,

დარწმუნებულნი ვართ, რომ მსოფლიო ტურისტული ინდუსტრია მთლიანობაში დიდ სარგებელს მიიღებს იმ გარემოში საქმიანობით, რომელიც სასურველია საბაზრო ეკონომიკის, კერძო ბიზნესისა და თავისუფალი ვაჭრობისათვის და რომელიც აძლიერებს მის დადებით გავლენას ხალხის კეთილდღეობასა და დასაქმების ზრდაზე,

ასევე, ღრმად ვართ დარწმუნებული, რომ განსაზღვრული პრინციპებისა და წესების დაცვის შემთხვევაში, საპასუხისმგებლო და მდგრადი ტურიზმი თავსებადია მზარდი ლიბერალიზაციის პირობებთან, რომლითაც რეგულირდება მომსახურებით ვაჭრობა, რომლის საფუძველზედაც თავიანთ საქმიანობას ახორციელებენ ტურისტული ბიზნესის საწარმოები და, რომ ამ სფეროში შეიძლება მოვაქციოთ ეკონომიკა და ეკოლოგია, გარემო და განვითარება, საერთაშორისო ვაჭრობის საჯაროობა, სოციალური და კულტურული თვითმყოფადობის დაცვა,

ვითვალისწინებთ რა, რომ ასეთი მიდგომით ტურისტული პროცესების ყველა მონაწილე – ეროვნული, რეგიონული და ადგილობრივი ადმინისტრაციები, საწარმოები, პროფესიული ასოციაციები, არასამთავრობო ორგანიზაციები, ტურისტული ინდუსტრიის მუშაკები, ასევე მასპინძელი ქვეყნების საზოგადოების წევრები, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები და თვითონ ტურისტები ასრულებენ განსხვავებულ, მაგრამ ამავე დროს ურთიერთდამოკიდებულ როლს ტურიზმის ინდივიდუალური და სოციალური ღირებულებების ამადლებაში; და რომ მათი ინდივიდუალური უფლებებისა და ვალდებულებების განსაზღვრა ხელს შეუწყობს ამ მიზნის მიღწევას,

მივისწრაფვით რა, მიზნად დავისახოთ ტურისტული პროცესის ყველა მონაწილესთან, სახელმწიფო და კერძო სტრუქტურებთან, ჭეშმარიტი პარტნიორობა, რომელიც წარმოადგინა და მიიღო მსოფლიო ტურისტულმა ორგანიზაციამ, 1997 წელს გენერალურ ასამბლეაზე (ქ. სტამბული) 364(XII) რეზოლუციით, გამოვთქვამთ სურვილს, რომ ამ ხასიათის საჯარო და

დაბალანსებული პარტნიორობა და თანამშრომლობა გავრცელდეს მიმღებ და გამყვან ქვეყნებს შორის მათი შესაბამისი ტურისტული ინდუსტრიის სექტორების მიერ,

ვეყრდნობით რა, მანილის 1980 წლის დეკლარაციის საერთაშორისო ტურიზმისა და 1997 წლის ტურიზმის სოციალური ზეგავლენის, 1985 წელს სოფიაში WTO-ს ეგიდით მიღებულ ტურიზმის ქარტიასა და ტურისტის კოდექსს,

ამასთან ვიმედოვნებთ, რომ ზემოაღნიშნულ დოკუმენტებს, მათი უკეთ გაგებისა და გამოყენებისათვის, უნდა დაემატოს ურთიერთდაკავშირებულ პრინციპთა კომპლექსი, რომელთა საფუძველზედაც ტურიზმის განვითარების მონაწილეები წარმართავენ თავიანთ საქმიანობას 21-ე საუკუნის გარიჟრაჟზე,

აღნიშნული დოკუმენტის მიზნებიდან გამომდინარე **ვიყენებთ** ცნებებსა და კლასიფიკაციას, რომელიც დაკავშირებულია მოგზაურობასთან, განსაკუთრებით, „ვიზიტორს“, „ტურისტს“ და „ტურიზმს“, რომლებიც მიიღეს 1991 წლის 24-28 ივლისს, ოტავის საერთაშორისო კონფერენციაზე და რომლებიც დამტკიცდა 1993 წელს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სტატისტიკური კომისიის 27-ე სესიაზე.

ასევე, შემდეგ დოკუმენტებზე **დაყრდნობით**:

- ადამიანთა უფლებების საერთაშორისო დეკლარაცია, 1948 წლის 10 დეკემბერი;
- საერთაშორისო პაქტი ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ, 1966 წლის 16 დეკემბერი;
- საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ, 1966 წლის 16 დეკემბერი;
- ვარშავის კონვენცია საჰაერო ტრანსპორტის შესახებ, 1929 წლის 12 ოქტომბერი;
- ჩიკაგოს საერთაშორისო კონვენცია სამოქალაქო ავიაციის შესახებ, 1944 წლის 7 დეკემბერი და მასთან ერთად მიღებული ტოკიოს, ჰააგისა და მონრეალის კონვენციები;
- კონვენცია ტურიზმის საბაჟო შეღავათების შესახებ და მისი შესაბამისი პროტოკოლი, 1954 წლის 4 ივლისი;
- კონვენცია მსოფლიოს კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის შესახებ, 1972 წლის 23 ნოემბერი;
- მანილის დეკლარაცია საერთაშორისო ტურიზმის შესახებ, 1980 წლის 10 ოქტომბერი;
- მსოფლიო ტურისტული ორგანიზაციის (სოფია) გენერალური ასამბლეის მე-6 რეზოლუცია, სადაც მიიღეს ტურიზმის ქარტია და ტურისტის კოდექსი, 1985 წლის 26 სექტემბერი;
- კონვენცია ბავშვთა უფლებების შესახებ, 1986 წლის 26 იანვარი;
- მსოფლიო ტურისტული ორგანიზაციის (ბუენოს-აირესი) გენერალური ასამბლეის მე-9 რეზოლუცია, მგზავრობის გამარტივების შესახებ, ასევე უსაფრთხოებისა და ტურისტების დაცვის შესახებ, 1991 წლის 4 ოქტომბერი;

- რიო-დე-ჟანეიროს დეკლარაცია გარემოს დაცვისა და განვითარების შესახებ, 1992 წლის 13 ივლისი;
- საერთაშორისო შეთანხმება ვაჭრობისა და მომსახურების შესახებ, 1994 წლის 15 აპრილი;
- კონვენცია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ, 1995 წლის 6 იანვარი;
- მსოფლიო ტურისტული ორგანიზაციის გენერალური ასამბლეის მე-11 რეზოლუცია, ორგანიზებული სექს-ტურიზმის პრევენციის შესახებ (კაირო), 1995 წლის 22 ოქტომბერი;
- სტოკჰოლმის დეკლარაცია ბავშვთა კომერციული მიზნებით სექსუალური ექსპლუატაციის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ, 1996 წლის 14 აგვისტო;
- მანილის დეკლარაცია, ტურიზმის სოციალური ზეგავლენის შესახებ, 1997 წლის 22 მაისი;
- საერთაშორისო შრომის ორგანიზაციების მიერ მიღებული კონვენციები და რეკომენდაციები კოლექტიური მოლაპარაკებების, იძულებითი და ბავშვთა შრომის აკრძალვის, აბორიგენი მოსახლეობის უფლებების დაცვის, თანასწორუფლებიანობისა და სამუშაო ადგილებზე დისკრიმინაციის დაუშვებლობის შესახებ.

გამტკიცებთ უფლებას ტურიზმსა და თავისუფალ ტურისტულ მოგზაურობაზე,

გამოვთქვამთ სურვილს, ხელი შევუწყოთ სამართლიანი, საპასუხისმგებლო და მდგრადი მსოფლიო ტურიზმის წესრიგის დამყარებას, რომელიც საჯარო და ლიბერალური საერთაშორისო ეკონომიკის პირობებში თანაბარ სარგებელს მოუტანს საზოგადოების ყველა სექტორს, და

აღნიშნული მიზნების გათვალისწინებით საზეიმოდ ვიღებთ „ტურიზმის გლობალური ეთიკის კოდექსის“ პრინციპებს:

მუხლი 1

ტურიზმის წილი საზოგადოებებსა და ერთა შორის ურთიერთგაგებისა და პატივისცემის საკითხებში

1. ზოგადსაკაცობრიო ეთიკური ღირებულებების გაგება და განვითარება, რელიგიური, ფილოსოფიური და ზნეობრივი მრწამსის მრავალფეროვნებისადმი ტოლერანტულობითა და პატივისცემით მიდგომით, ერთდროულად წარმოადგენს საპასუხისმგებლო ტურიზმის საფუძველსა და შედეგსაც. ტურიზმის პროცესის მონაწილეები და თავად ტურისტები ყურადღებით უნდა მოეკიდონ სხვადასხვა ქვეყნების კულტურულ ტრადიციებსა და ადათებს, ეროვნული უმცირესობისა და აბორიგენული მოსახლეობის ჩათვლით, და აღიარონ მათი მნიშვნელობა.

2. ტურისტული საქმიანობა საჭიროა წარმართოს მასპინძელი რეგიონებისა და ქვეყნების დამახასიათებელი თავისებურებებისა და ტრადიციების შესაბამისად და მათი კანონებისა და ადამიან-წესების პატივისცემით.
3. ერთი მხრივ მიმღები საზოგადოება და მეორე მხრივ ტურისტული პროცესის ადგილობრივი მონაწილეები საჭიროა ავლენდნენ პატივისცემას ტურისტებისადმი, რომლებიც მათ სტუმრობენ და უნდა ეცნობოდნენ მათი ცხოვრების, გემოვნებისა და მოლოდინების თავისებურებებს; ტურიზმის სექტორის მუშაკთა პროფესიული მომზადება და განათლება განაპირობებს სტუმარმასპინძლობის დონეს;
4. სახელმწიფო ხელისუფლება უნდა უზრუნველყოფდეს ტურისტების, დამსვენებლებისა და მათი ქონების დაცვას; განსაკუთრებულ ყურადღებას უნდა აქცევდნენ უცხოელი ტურისტების უსაფრთხოებას, მათი პოტენციური დაუცველობის გათვალისწინებით; ტურისტთა მოთხოვნების გათვალისწინებით, ისინი ხელს უნდა უწყობდნენ კონკრეტული ზომების გატარებას ინფორმაციის, პრევენციის, დაცვის, დაზღვევის, დახმარების საკითხებთან დაკავშირებით; თავისი ქვეყნის ეროვნული კანონების შესაბამისად, აუცილებელია მკაცრად იქნეს დაგმოხილი და აკრძალული ქურდობა, თავდასხმა, ძარცვა და მუქარა, რომელიც ეხება ტურისტებს და ტურისტული ინდუსტრიის პერსონალს; ასევე, განზრახ ზარალის მიყენება ტურისტული, კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის ობიექტებზე.
5. მოგზაურობისას ტურისტებმა და ვიზიტორებმა არ უნდა დაუშვან კრიმინალური აქტი ან ქმედება, რომელიც მასპინძელი ქვეყნის კანონით განიხილება როგორც დანაშაული, ასევე მოქმედება, რომელიც მასპინძელი ქვეყნის მოსახლეობისთვის იქნება პროვოკაციული ან თუნდაც შეურაცხმყოფელი და, რომელიც ზიანს მიაყენებს ადგილობრივ გარემოს; ტურისტები და ვიზიტორები არ უნდა ჩაერთონ ნარკოტიკების, იარაღის, ანტიკვარული ნივთების, ფლორისა და ფაუნის დაცული სახეობების, აგრეთვე ეროვნული კანონმდებლობით აღწერილი და აკრძალული საგნებისა და ნივთიერებების შემოტანასა და გატანაში.
6. ტურისტები და ვიზიტორები ვალდებული არიან, ჯერ კიდევ გამგზავრებამდე, გაეცნონ იმ ქვეყნის თავისებურებებს, რომლის სტუმრობასაც აპირებენ. ისინი უნდა აცნობიერებდნენ ჯანმრთელობასთან და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ რისკებს, რომელიც ასოცირებულია მათი ჩვეული გარემოდან გადაადგილებასთან და უნდა მოიქცნენ ისე, რომ აღნიშნული რისკები მინიმუმამდე დაიყვანონ.

მუხლი 2

ტურიზმი, როგორც ინდივიდუალური და ჯგუფური ქმედების საშუალება

1. ტურიზმი – საქმიანობა, რომელიც ხშირად ასოცირდება დასვენებასთან, სპორტთან, გართობასთან და კულტურასა და ბუნებასთან

ურთიერთობასთან, უნდა იგეგმებოდეს და ხორციელდებოდეს, როგორც ინდივიდუალური და ჯგუფური ქმედების პრივილეგირებული საშუალება; როდესაც ტურიზმი ხორციელდება სულიერი თავისუფლებისათვის, იგი ხდება თვითგანათლების, ტოლერანტობისა და ხალხებსა და კულტურებს შორის ლეგიტიმური განსხვავებულობის შექმნების შეუცვლელი საშუალება.

2. ტურისტული საქმიანობა პატივიცემით უნდა ეკიდებოდეს ქალისა და მამაკაცის თანასწორობას; ისინი უნდა პრიორიტეტად თვლიდნენ ადამიანის უფლებებს, კერძოდ, მეტ-ნაკლებად დაუცველი მოსახლეობის ჯგუფების, განსაკუთრებით, ბავშვების, ხანდაზმულებისა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, ეთნიკური უმცირესობისა და ადგილობრივი მოსახლეობის ინდივიდუალურ უფლებებს.
3. ადამიანის ექსპლუატაციის ყოველგვარი გამოვლინება, განსაკუთრებით, სექსუალური მიზნით და ბავშვებთან დაკავშირებით, ეწინააღმდეგება ტურიზმის ძირითად მიზნებს და ნიშნავს ტურიზმის უარყოფას; საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად, დაინტერესებულ სახელმწიფოებთან მჭიდრო თანამშრომლობით, ყოველგვარი დათმობების გარეშე, როგორც მასპინძელი ქვეყნის, ასევე იმ ქვეყნის, რომლის მოქალაქეცაა ჩაიდინა დანაშაული, ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად, საჭიროა ადიკვეთოს მსგავსი ქმედებები, თუნდაც ისინი ჩადენილ იქნეს ქვეყნის საზღვრებს გარეთ.
4. ტურიზმის განსაკუთრებით სასარგებლო ფორმები: რელიგიური, გამაჯანსაღებელი და საგანმანათლებლო მიზნებით მოგზაურობები, ასევე კულტურული და ენის შემსწავლელი გაცვლითი ტურები, წახალისებული უნდა იქნეს.
5. საჭიროა ხელი შეეწეოს ტურისტული გაცვლების ღირებულებების შესახებ მათი ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული სარგებლიანობისა და აგრეთვე მათთან ასოცირებული რისკების შესახებ სასწავლო კურსის საგანმანათლებლო პროგრამებში ჩართვა.

მუხლი 3

ტურიზმი – მდგრადი განვითარების ფაქტორი

1. ტურისტული ინდუსტრიის ყველა მონაწილემ უნდა დაიცვას ბუნებრივი გარემო და რესურსები, რაციონალური, უწყვეტი და მდგრადი ეკონომიკური ზრდის უზრუნველსაყოფად დღევანდელი და მომავალი თაობების ობიექტური საჭიროებებისა და მისწრაფებების თანაბარი დაკმაყოფილების მიზნით.
2. ტურიზმის ყველა სახეობა, რომელიც საშუალებას გვაძლევს ეკონომიკურად მოვიხმაროთ იშვიათი და ფასეული ბუნებრივი, კერძოდ, წყლისა და

ენერგეტიკული რესურსები, ასევე შეძლებისდაგვარად მაქსიმალურად შევზღუდოთ ნარჩენების წარმოშობა, ცენტრალურმა, რეგიონულმა და ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებმა უნდა აღიარონ პრიორიტეტად და წახალისონ ფინანსურად.

3. საჭიროა დროსა და სივრცეში, განსაკუთრებით ფასიან შევებულებასა და სასკოლო არდადეგებზე მყოფი ტურისტებისა და ვიზიტორების დიდი ნაკადების, ასევე დღესასწაულების თანაბრად გადანაწილება, რათა შემცირდეს გარემოზე ტურისტული საქმიანობით გამოწვეული უარყოფითი ზეგავლენა და გაიზარდოს მისი დადებითი ზეგავლენა ტურისტულ ინდუსტრიასა და ადგილობრივ ეკონომიკაზე.
4. ტურისტული ინფრასტრუქტურა და ტურისტული საქმიანობა უნდა დაიგეგმოს ისე, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვა, როგორცაა ეკოსისტემები და ბიოლოგიური მრავალფეროვნებები, ასევე დაცული იქნეს გადაშენების საფრთხის წინაშე მდგარი ველური ფლორისა და ფაუნის სახეობები; ტურიზმის განვითარებით დაინტერესული მხარეები და განსაკუთრებით ტურიზმის სფეროს პროფესიონალები უნდა ეთანხმებოდნენ განსაზღვრული შეზღუდვებისა და ზღვრების დაწესებას მათ საქმიანობაზე, თუ ისინი ხორცილდება განსაკუთრებულად მგრძობიარე ტერიტორიებზე: უდაბნოებში, პოლარულ და მაღალმთიან რეგიონებში, სანაპირო ზოლებში, ტროპიკულ ტყეებსა და ჭაობიან ტერიტორიებზე, რომლებიც საუკეთესოა ბუნებრივი ნაკრძალების ან ეროვნული პარკების შესაქმნელად.
5. ბუნებისმოყვარულთა და ეკოლოგიური ტურიზმი აღიარებულია, როგორც ტურიზმის განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანი და ღირებული ფორმები, რადგან ისინი უზრუნველყოფენ ბუნებრივი მემკვიდრეობისა და ადგილობრივი მოსახლეობის მიმართ პატივისცემას და იცავენ ტურისტულ ობიექტში ტურისტების მიღების შესაძლებლობებს.

მუხლი 4

ტურიზმი – სფერო, რომელიც იყენებს კაცობრიობის კულტურულ მემკვიდრეობას და ხელს უწყობს მის განვითარებას

1. ტურისტული რესურსები არის კაცობრიობის საერთო მონაპოვარი; საზოგადოებები, რომელთა ტერიტორიებზედაც ისინი არიან განლაგებული, ფლობენ განსაკუთრებულ უფლებებსა და მოვალეობებს მათ მიმართ.
2. ტურისტული პოლიტიკა და საქმიანობა უნდა განხორციელდეს ხელოვნების, არქეოლოგიისა, და კულტურული მემკვიდრეობის პატივისცემაზე დაყრდნობით, მათი დაცვისა და მომავალი თაობებისთვის გადაცემის მიზნით; განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ძეგლების, წმინდა ადგილებისა და მუზეუმების, ისევე, როგორც, არქეოლოგიური და

ისტორიული ობიექტების დაცვასა და აღდგენას, რომელთა მონახულებაც ადვილად ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ტურისტათვის; უნდა წახალისდეს საზოგადოებისათვის კერძო კოლექციებისა და კულტურული ძეგლების ხელმისაწვდომობა, მათი მფლობელების უფლებების პატივისცემის გათვალისწინებით, ასევე რელიგიური მნიშვნელობის ობიექტების ხელმისაწვდომობა მომავალი თაობების მოთხოვნების ზიანის მიუყენებლად.

3. ტურისტული ობიექტებისა და ძეგლების მონახულების შედეგად მიღებული ფინანსური რესურსების გარკვეული ნაწილი გამოყენებული უნდა იქნეს კულტურული მემკვიდრეობის შენახვის, დაცვის, განვითარებისა და სრულყოფისათვის.
4. ტურისტული საქმიანობის განვითარება ისე უნდა დაიგეგმოს, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს ტრადიციული კულტურის, ხელნაკეთი ნივთებისა და ფოლკლორის ინდივიდუალობის შენარჩუნება და აღორძინება და არა მათი შეცვლა და სტადარტიზება.

მუხლი 5

ტურიზმი – მომგებიანი საქმიანობა მასპინძელი ქვეყნებისა და საზოგადოებებისთვის

1. ადგილობრივი მოსახლეობა უნდა ჩაერთოს ტურისტულ საქმიანობაში და მათზე თანაბრად უნდა განაწილდეს მიღებული ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული სარგებელი, განსაკუთრებით, მასთან პირდაპირ და არაპირდაპირ დაკავშირებული საქმიანობის შედეგად შექმნილი სამუშაო ადგილების ფორმით.
2. ტურისტული პოლიტიკა ისე უნდა დაიგეგმოს, რომ დააკმაყოფილოს მასპინძელი რეგიონის ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნები და აამაღლოს მათი ცხოვრების დონე; ტურისტული კურორტებისა და განთავსების ობიექტების არქიტექტურული დაგეგმარებისა და ოპერირებისადმი მიდგომაში საჭიროა მაქსიმალურად იქნეს გათვალისწინებული მათი ინტეგრაცია ადგილობრივ სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოსთან; თანაბარ პირობებში, უპირველეს ყოვლისა, პრიორიტეტული უნდა იყოს ადგილობრივი სამუშაო ძალის გამოყენება.
3. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს სანაპირო ზოლისა და კუნძულოვანი ტერიტორიების, ასევე ადვილად დაზიანებადი (მგრძობიარე) სოფლებისა და მთიანი რაიონების სპეციფიკურ პრობლემებს; მათთვის ტურიზმი, ტრადიციული ეკონომიკური საქმიანობის დაცემის შემთხვევაში, ხშირად, განვითარების ერთ-ერთი იშვიათი შესაძლებლობაა.
4. ტურიზმის სფეროს პროფესიონალები, განსაკუთრებით, ინვესტორები ვალდებული არიან, სახელმწიფო ხელისუფლების მიერ მიღებული კანონების შესაბამისად, ჩაატარონ გარემოსა და ბუნებაზე მათი პროექტების განხორციელების ზეგავლენასთან დაკავშირებული კვლევები;

ასევე, მათ ობიექტურად და მაქსიმალური გამჭვირვალობით უნდა წარადგინონ ინფორმაცია მომავალი გეგმებისა და მოსალოდნელი შედეგების შესახებ და ხელი შეუწყონ აღნიშნულ თემებზე დიალოგის გამართვას ადგილობრივ მოსახლეობასთან.

მუხლი 6

ტურიზმის განვითარების მონაწილეების ვალდებულებები

1. ტურიზმის სფეროს პროფესიონალები, ვალდებული არიან ტურისტებს წარუდგინონ რეალური და ობიექტური ინფორმაცია დანიშნულების პუნქტისა და მოგზაურობის პირობების, მიღებისა და ადგილზე ყოფნის შესახებ; ისინი დარწმუნებული უნდა იყვნენ, რომ ხელშეკრულების პირობები, რომელსაც სთავაზობენ კლიენტებს ადვილად გასაგებია მათთვის, როგორც ფასებთან და მომსახურების ხარისხთან, ასევე ფინანსურ კომპენსაციასთან დაკავშირებით, მათი მხრიდან სახელშეკრულებო ვალდებულებების ცალმხრივად დარღვევის შემთხვევაში.
2. ტურიზმის სფეროს პროფესიონალები, მათი შესაძლებლობების დონეზე, ხელისუფლებასთან შეთანხმებით, ვალდებული არიან ზრუნავდნენ იმ ტურისტების უსაფრთხოებაზე, უბედური შემთხვევების პრევენციაზე, ჯანმრთელობის დაცვასა და კვების უსაფრთხოებაზე, რომლებსაც მომსახურებას უწევენ, ასევე, მათ უნდა უზრუნველყონ დაცვისა და დაზღვევის მათთვის სასურველი სისტემები; აიღონ პასუხისმგებლობა და იყვნენ ანგარიშვალდებული იმ პირობების შესაბამისად, რომელიც გათვალისწინებულია მათი ეროვნული კანონმდებლობით და გასცენ კომპენსაცია თავიანთი სახელშეკრულებო ვალდებულებების არშესრულების შემთხვევაში.
3. ტურიზმის სფეროს პროფესიონალები, მათი შესაძლებლობების ფარგლებში, ვალდებული არიან ხელი შეუწყონ ტურისტების კულტურულ და სულიერ სრულყოფას და საშუალება მისცენ მათ მოგზაურობის პერიოდში დაიკმაყოფილონ თავიანთი რელიგიური მოთხოვნილებები.
4. ტურისტების მიმღები და გამგზავნი ქვეყნების ხელისუფლებები, ტურიზმით დაინტერესებულ პროფესიონალებთან და მათ ასოციაციებთან ერთად ვალდებული არიან უზრუნველყონ ტურისტთა რეპატრიაციასთან დაკავშირებული საშუალებები მოგზაურობის ორგანიზატორი კომპანიის გაკოტრების შემთხვევაში.
5. მთავრობას უფლება აქვს და პასუხისმგებლობა ეკისრება, განსაკუთრებით კრიზისულ სიტუაციებში, თავის მოქალაქეებს მიაწოდოს ინფორმაცია პირობების სირთულეზე და მოსალოდნელ საფრთხეებზე და კი, რომელიც შეიძლება შეხვდეთ მათ საზღვარგარეთ მოგზაურობისას; პასუხისმგებლობის მიუხედავად, გაცემულმა ინფორმაციამ გაუმართლებელი

და გადაჭარბებული ზარალი არ უნდა მიაყენოს მიმღები ქვეყნის ტურისტულ ინდუსტრიასა და საკუთარი ქვეყნის ტურისტული კომპანიების ინტერესებს; ასეთი შესაძლებელი გაფრთხილებების შინაარსი წინასწარ უნდა განიხილოს მასპინძელი ქვეყნის ხელისუფლების შესაბამისმა ორგანიზაციებმა და დაინტერესებულმა პროფესიონალებმა; შემუშავებული რეკომენდაციები მკაცრად უნდა შეესაბამებოდეს შექმნილ სიტუაციას და შემოიფარგლებოდეს იმ გეოგრაფიული ზონებით, სადაც უსაფრთხოების პრობლემებია; აღნიშნული გაფრთხილებები უნდა შერბილდეს ან მოიხსნას სიტუაციის ნორმალიზებასთან ერთად.

6. პრესამ, განსაკუთრებით კი ტურისტულ საქმიანობაზე სპეციალიზებულმა, და მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებებმა, მათ შორის, თანამედროვე ელექტრონულმა კავშირებმა, უნდა უზრუნველყონ უტყუარი და დაბალანსებული ინფორმაცია იმ მოვლენებსა და სიტუაციებზე, რომლებსაც შეუძლია გავლენა იქონიოს ტურისტთა ნაკადებზე; ამავე დროს, ტურისტული მომსახურებების მომხმარებლები უნდა უზრუნველყონ ზუსტი და საიმედო ინფორმაციით; ამ მიზნით შემუშავებულია და გამოიყენება ახალი საინფორმაციო ტექნოლოგიები; ამავე დროს, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებმა ხელი არ უნდა შეუწყოს სექსტურიზმის განვითარებას.

მუხლი 7

უფლებები ტურიზმზე

1. შესაძლებლობა, უშუალოდ და პირადად აღმოაჩინო და დატკბე ჩვენი პლანეტის ღირშესანიშნაობებით, წარმოადგენს უფლებას, რომელსაც თანაბრად ფლობს დედამიწაზე მცხოვრები ყველა ადამიანი; შიდა და საერთაშორისო ტურიზმში სულ უფრო აქტიური ჩართულობა უნდა განიხილებოდეს, როგორც თავისუფალი დროის ზრდის შესაძლებლობის საუკეთესო გამოვლინება და ამ მოვლენის შეფერხება შეუძლებელია.
2. ტურიზმზე საყოველთაო უფლება უნდა განიხილებოდეს, როგორც უფლების გამოხატვა დასვენებაზე, გაჯანსაღებაზე, ფასიან შვებულებასა და სამუშაო დროის ხანგრძლივობაზე, სამუშაო დროის გონივრულად შეზღუდვისა და პერიოდული ანაზღაურებადი შვებულებების ჩათვლით, რომელიც გარანტირებულია ადამიანის დაცვის საყოველთაო დეკლარაციის 24-ე თავის მე-7 მუხლით და ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების დაცვის შესახებ საერთაშორისო ხელშეკრულებით.
3. სახელმწიფო ხელისუფლების მხარდაჭერით აუცილებელია ხელი შეეწყოს სოციალური ტურიზმისა და განსაკუთრებით, ჯგუფური ტურიზმის განვითარებას, რომელიც განაპირობებს დღესასწაულებზე, დასვენებასა და მოგზაურობაში მასობრივ ჩართულობას.

- უნდა წახალისდეს და ხელი შეეწეოს ოჯახური, ახალგაზრდული და სტუდენტური, ასევე, მოხუცებისა და ინვალიდებისათვის ტურიზმის სპეციალიზებული სახეობების განვითარებას.

მუხლი 8

ტურისტული მოგზაურობის თავისუფლება

- ადამიანთა უფლებების საყოველთაო დეკლარაციის მე-13 თავის შესაბამისად, საერთაშორისო სამართლისა და ეროვნული კანონმდებლობების გათვალისწინებით, ტურისტები და ვიზიტორები ფლობენ, როგორც თავისი ქვეყნის ტერიტორიაზე, ასევე ერთი ქვეყნიდან მეორეში თავისუფლად გადაადგილების უფლებას; მათ უნდა შეეძლოთ ტრანზიტულ ზონებსა და დანიშნულების პუნქტებში, ასევე ტურისტულ და კულტურულ ობიექტებზე გადაადგილდნენ გადაჭარბებული ფორმალობებისა და დისკრიმინაციის გარეშე.
- ტურისტებსა და ვიზიტორებს უნდა ჰქონდეთ ხელმისაწვდომობა როგორც შიდა, ასევე გარე კომუნიკაციების ნებისმიერ არსებულ ფორმასთან; მათ უნდა შეეძლოთ შეუფერხებლად დაუკავშირდნენ ადგილობრივ ადმინისტრაციულ, იურიდიულ და სამედიცინო მომსახურების ოპერატიულ დაწესებულებებს, მოქმედი დიპლომატიური კონვენციების შესაბამისად, საკუთარი ქვეყნის საკონსულოს წარმომადგენლებს.
- ტურისტები და ვიზიტორები უნდა სარგებლობდნენ იგივე უფლებებით, როგორც მასპინძელი ქვეყნის მოქალაქეები, პირადი მონაცემებისა და ინფორმაციის კონფიდენციალობასთან, განსაკუთრებით, ელექტრონული მეთოდით შენახულ მონაცემებთან დაკავშირებით.
- სახელმწიფოების კონპეტენციას მიკუთვნებული ან საერთაშორისო შეთანხმებებიდან გამომდინარე საზღვრის გადაკვეთის ადმინისტრაციული პროცედურები, როგორცაა, სავიზო, სანიტარიული და საბაჟო ფორმალობები, შეძლებისდაგვარად ისე უნდა იქნეს ადაპტირებული, რომ მაქსიმალურად გააადვილოს თავისუფალი მოგზაურობა და საერთაშორისო ტურიზმზე ხელმისაწვდომობა; უნდა წახალისდეს ქვეყნების სხვადასხვა ჯგუფებს შორის შეთანხმებები, რომლებიც მიმართულია აღნიშნული პროცედურების ჰარმონიზაციისა და გამარტივებისაკენ; საჭიროა თანდათან გაუქმდეს ან შევიდეს ცვლილებები სპეციალურ გადასახადებსა და მოსაკრებლებში, რომლებიც აფერხებენ ტურისტული ინდუსტრიის განვითარებას და ამცირებენ მის კონკურენტუნარიანობას.

5. ვიზიტორებს უნდა შეეძლოთ, იმ ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობის შესაბამისად, საიდანაც მიემგზავრებიან, შეიძინონ მოგზაურობისათვის აუცილებელი თავისუფლად კონვერტირებადი ვალუტა.

მუხლი 9

ტურისტული ინდუსტრიის მუშაკებისა და მეწარმეების უფლებები

1. ტურისტულ ინდუსტრიასა და მომიჯნავე დარგებში დაქირავებული და დამოუკიდებელი მუშაკების ძირითადი უფლებები გარანტირებული უნდა იყოს და კონტროლდებოდეს, როგორც მიმღები, ასევე გამყვანი სახელმწიფოების ეროვნული და ადგილობრივი ადმინისტრაციების მიერ, განსაკუთრებით ისეთ სპეციფიკურ საკითხებთან დაკავშირებით, რასაც იწვევს მათი საქმიანობის სეზონურობა, ტურისტული ინდუსტრიის გლობალური მასშტაბები და მოქნილობა, რომელსაც მათგან სამუშაოს სპეციფიკა ითხოვს.
2. ტურიზმის სფეროს და მომიჯნავე დარგების დაქირავებულ და დამოუკიდებელ მომსახურე პერსონალს აქვთ უფლება და ვალდებულნი არიან გაიარონ სათანადო დაწესებითი განათლება და მუდმივად ამაღლონ კვალიფიკაცია; მათ უნდა ჰქონდეთ ღირსეული სოციალური უზრუნველყოფა; საჭიროა, რამდენადაც ეს შესაძლებელია, ამაღლდეს მათი დასაქმების საიმედოობა; სექტორის სეზონურ მუშაკებს უნდა შეთავაზონ განსაკუთრებული სტატუსი, კერძოდ, სოციალურ დაცვასთან დაკავშირებით.
3. საჭირო უნარებისა და კვალიფიკაციის მქონე ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს, მოქმედი ეროვნული კანონმდებლობის ფარგლებში, უნდა ჰქონდეთ ტურიზმის სფეროში პროფესიული საქმიანობის უფლება; მეწარმეებისთვის და ინვესტორებისთვის, განსაკუთრებით, მათთვის რომლებიც წარმოადგენენ მცირე და საშუალო საწარმოებს, მინიმალური იურიდიული და ადმინისტრაციული შეზღუდვებით, თავისუფლად ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ტურისტული სექტორის სფეროები.
4. სხვადასხვა ქვეყნების, როგორც დაქირავებული და ისე დამოუკიდებელი მმართველი კადრებისა და მუშაკების გამოცდილების ურთიერთგაზიარება, ხელს უწყობს მსოფლიო ტურიზმის ინდუსტრიის განვითარებას; ეს მოძრაობები მაქსიმალურად უნდა წახალისდნენ, როგორც ეროვნული კანონმდებლობებით, ასევე საერთაშორისო კონვენციებით.

5. ტურისტული ინდუსტრიის მულტინაციონალური კომპანიები, რომლებიც შეუცვლელი ფაქტორებია საერთაშორისო გაცვლების დინამიურ ზრდასა და განვითარებაში, ბოროტად არ უნდა იყენებდნენ დომინანტურ პოზიციას, რომელსაც ისინი ზოგჯერ იკავებენ; მათ თავიდან უნდა აიცილონ მასპინძელი ქვეყნის საზოგადოებისათვის არ გახდნენ სოციალურ-კულტურული მოდელების ხელფურად თავსმოხვევის საშუალება; მათ უნდა მთლიანად აღიარონ ინვესტიციების დაბანდებისა და ვაჭრობის თავისუფლება, რომლის სანაცვლოდაც მონაწილეობა უნდა მიიღონ ადგილობრივ განვითარებაში, არ დაუშვან წვლილის შემცირება ეკონომიკის ზრდაში, რომელშიც ისინი საქმიანობენ, თავიანთი მოგებების გადამეტებული რეპატრიაციითა და იმპორტის სტიმულირებით.
6. პარტნიორობა და დაბალანსებული ურთიერთობების ორგანიზება მიმღები და გამყვანი ქვეყნების მეწარმეებს შორის ხელს უწყობს ქვეყანაში ტურიზმის მდგრად განვითარებასა და მისი ზრდით მიღებული სარგებლის სამართლიანად გადანაწილებას.

მუხლი 10

ტურიზმის გლობალური ეთიკური კოდექსის რეალიზაციის პრინციპები

1. ტურისტული პროცესის, სახელმწიფო და კერძო მონაწილეებმა ერთმანეთთან უნდა ითანამშრომლონ ტურიზმის გლობალური ეთიკის კოდექსის პრინციპების განსახორციელებლად და აკონტროლონ მათი ეფექტიანი გამოყენება.
2. ტურისტული საქმიანობის მონაწილეებმა უნდა აღიარონ საერთაშორისო ორგანიზაციების, უპირველეს ყოვლისა, მსოფლიო ტურისტული ორგანიზაციის (WTO) და არასამთავრობო ორგანიზაციების როლი, რომლებიც საერთაშორისო სამართლის ძირითადი პრინციპების გათვალისწინებით დაკავებულნი არიან ტურიზმის წინ წაწევისა და განვითარების, ადამიანთა უფლებების დაცვის, გარემოსა და ჯანმრთელობის დაცვის საკითხებით.
3. ამავე მონაწილეებმა უნდა გამოხატონ ნება, ტურიზმის გლობალური ეთიკის კოდექსის გამოყენებასთან ან ცნებების ინტერპრეტირებასთან დაკავშირებული ყველა სადავო საკითხი გადასცენ მიუკერძოებელ მე-3 მხარეს, რომელსაც დაასახელებს „მსოფლიო ტურიზმის ეთიკის კომიტეტი“.